

พุทธบูรณาการหลักศีล ๕ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า ตำบลหมานางาม อำเภอโนนสะอาด
จังหวัดอุดรธานี

The Buddhist Integration of the Five Precepts to Promote the Quality of Life
in Accordance with the Sufficiency Economy Philosophy of Ban Huai Mak
Lam Community, Thom Na Ngam Sub-district, Non-Sa-at District, Udon Thani
Province

พระอภิชาติ อภิชาติปุตุโต (วรสินา)

นิรัช เรืองแสน และ วิทยา ทองดี

Phra Aphichat Abhiyataputto (Worasina)

Niraj Ruangsarn and Vittaya Thongdee

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Teaching Social Studies, Mahachulalongkornrajavidyalaya University KhonKaen Campus,

Thailand Corresponding Author, E-mail :

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาสภาพการดำรงชีวิตของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า ตำบลหมานางาม อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี (๒) เพื่อศึกษาหลักศีล ๕ ในการส่งเสริมการดำรงชีวิต (๓) เพื่อนำเสนอแนวทางพุทธบูรณาการ ในการส่งเสริมการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลวิจัยจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๑๕ รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพการดำรงชีวิตของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านห้วยหมากหล้ามีความสามัคคีกันเป็นอย่างดี ประชาชนในพื้นที่ส่วนมากประกอบอาชีพกสิกรรม แต่ขาดหลักในการดำเนินชีวิต เช่น ไม่ปฏิบัติตามศีล ๕ อย่างครบถ้วน ใช้ยาฆ่าแมลง ติดยาเสพติด ขาดหลักความรู้ในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ๒. หลักศีล ๕ ในการส่งเสริมการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า : การเว้นจากการฆ่าสัตว์เป็นการสร้างความมีเมตตา การละเว้นการลักทรัพย์ของผู้อื่นมาครอบครองอย่างไม่ถูกต้อง เป็นการแสดงให้เห็นถึงความพอใจในทรัพย์สินของตน การเว้นจากการไม่ประพฤติผิดในกาม ช่วยให้พอใจในคู่ครองของตนเอง การละเว้นจากการพูดโกหกช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเอง ในด้านความน่าเชื่อถือ การละเว้นจากการดื่มสุรายาเมา เป็นการส่งเสริมให้เป็นคนมีสติรอบครอบเป็นผู้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ๓. แนวทางพุทธบูรณาการในการส่งเสริมการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า พบว่าชาวบ้านควรปฏิบัติตามหลักศีล ๕ คือ (๑) เว้นจากการฆ่าสัตว์ (๒) เว้นจากการลักทรัพย์ (๓) เว้นจากการประพฤติ

ผิดในกาม (๔) เว้นจากการพูดเท็จ (๕) เว้นจากการดื่มน้ำเมา ภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน

คำสำคัญ : พุทธบูรณาการ; หลักศีล ๕; คุณภาพชีวิต; หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study the living conditions of Ban Huai Mak Lam community, Thom Na Ngam Sub-district, Non-Sa-at District, Udon Thani Province; (2) to study the five precepts in promoting livelihoods; (3) to present the Buddhist integration approach in promoting livelihoods according to the philosophy of sufficiency economy of Ban Huai Mak Lam community. This study was qualitative research by studying documents, related research, and interviews to collect data from the target group of 15 key informants. The research results were as follows: 1) The living conditions of Ban Huai Mak Lam community: the people of Huai Mak Lam Village are united. Most people in the area are engaged in agriculture but lack principles in life such as not fully complying with the Five Precepts, spending extravagantly, being caught up in vices, and lacking knowledge of how to live a life of sufficiency. 2) The five precepts in promoting the livelihoods of Ban Huai Mak Lam community: refraining from killing animals is the creation of compassion. Refraining from stealing someone else's possession shows satisfaction with one's assets. Abstaining from sexual misconduct helps to be satisfied with one's spouse. Refraining from telling lies encourages self-improvement in terms of reliability. Abstinence from alcohol drinking encourages people to be conscious and prudent. 3) The Buddhist integration approach in promoting livelihoods according to the philosophy of sufficiency economy of Ban Huai Mak Lam community: villagers should abide by the Five Precepts: (1) refrain from killing; (2) abstaining from stealing; (3) abstaining from sexual misconduct; (4) abstaining from lying; (5) abstaining from intoxicating drinks under the framework of the Sufficiency Economy Philosophy: moderation, reasonableness, and immunity.

Keywords : Buddhist Integration; Five Precepts; Quality of Life; Philosophy of Sufficiency Economy

๑. บทนำ

เมื่อมนุษย์ได้ถือกำเนิดและเจริญเติบโตมาบนโลกใบนี้ ความต้องการในการดำรงชีวิตนั้นย่อมมีความอยากจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยกันทั้งสิ้น แต่ใช้ว่าทุกคนจะสมหวังในสิ่งที่ตนปรารถนาเสมอไป มีคนจำนวนไม่น้อยรู้สึกที่ตัวเองยังมีคุณภาพชีวิตไม่ดีพอหรือไม่พอดี จึงทำให้ไม่อาจพบความสุขอย่างแท้จริงได้ คุณภาพชีวิตที่ดีไม่ควรเป็นเพียงแค่การที่มนุษย์บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เท่านั้น หากแต่ควรคำนึงถึงการมีชีวิตที่ดี

มีคุณธรรม เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติดีมีจริยธรรม^๑ ทำให้สังคมมีความน่าอยู่น่าอาศัย ในสภาวะการปัจจุบัน สังคมทุกระดับต่างกำลังประสบกับปัญหาวิกฤติการณ์ในทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ และนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น การประกอบอาชีพก็เพื่อต้องการในสิ่งที่ตนเองปรารถนา แม้สภาพสังคมจากอดีตถึงปัจจุบันจะเปลี่ยนไปมากแต่มนุษย์ทุกคนมีความต้องการทุกสิ่งอย่างตามลำดับขั้นของความต้องการเหมือนกัน เว้นแต่จะมีระดับความต้องการความอยากได้อย่างยากเป็นมาคน้อยต่างกัน บางคนมีความต้องการเพียงขั้นพื้นฐาน ไม่ต้องการชื่อเสียงหรือความยิ่งใหญ่ บางคนมีความทะเยอทะยานต้องการประสบความสำเร็จสูงสุดของชีวิต และเมื่อประสบความสำเร็จแล้วความต้องการก็ยังไม่หมดสิ้น อีกทั้งยังเพิ่มระดับความต้องการที่สูงขึ้น ความทะเยอทะยานความต้องการอาจเป็นสิ่งที่ดีเพราะเป็นแรงผลักดันให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ ให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเพื่อให้เราได้สิ่งที่ปรารถนา แต่หากมีมากเกินไปก็อาจเป็นภัยกับตัวเอง ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ^๒ เพราะความต้องการที่ไม่รู้จักพอของบุคคลนั่นเอง

สังคมไทยประกอบด้วยสถาบันหลักที่สำคัญ คือสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยโดยเฉพาะ สถาบันพระพุทธศาสนาที่ถือว่าเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลต่อวิถีการดำรงชีวิต การศึกษา ศิลปะวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ดังนั้นพระสงฆ์จึงเป็นผู้นำทางจิตใจของชาวบ้านและสังคมเป็นที่เคารพนับถือบูชา “เมื่อชาวบ้านมีความทุกข์เดือดร้อนไม่สบายใจจะมาขอคำปรึกษาจากพระสงฆ์ เมื่อมีกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เช่น ขุดบ่อน้ำ สร้างโรงเรียน ทำถนน สร้างสะพาน พระสงฆ์ก็จะมียุทธศาสตร์ในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนทุกครั้ง^๓ ชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากขาดที่ดินในการทำมาหากิน เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของนายทุน เมื่อขายผลผลิตแล้วต้องหักค่าใช้จ่ายจำนวนหนึ่งกลับไปให้นายทุน ทำให้ได้ผลกำไรไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ อีกอย่างหนึ่ง ชาวบ้านมีการดำเนินชีวิตแบบพุ่มเฟิย ไม่รู้จักความพอเพียง ติดอบายมุข ทำให้เกิดปัญหาโรคการดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หรือที่เรียกว่า พุทธจริยธรรม มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น หลักทศ ๖^๔ หลักสังคหวัตถุ ๔^๕ หลักศีล ๕^๖ เป็นต้น ล้วนแล้วแต่ได้ผลที่ดีตลอดมา แต่หลักศีล ๕ ถือเป็นหลักธรรมสำคัญที่ส่งผลให้เกิดความเข้าใจในหลักการดำเนินชีวิต พร้อมในการพัฒนาตนสู่คุณธรรมขั้นสูงขึ้นไป จากที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาหลักศีล ๕ ที่เหมาะสมกับการนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของคนในชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า ตำบลทมนางาม อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี เพื่อสะท้อนถึงปัญหาความเป็นอยู่คนในชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

^๑ สุทธิพร บุญส่ง, คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ทริบเพิล เอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

^๒ ศิริ ฮามสุโพธิ์, ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต, (กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พรินติ้ง เฮาส์, ๒๕๕๒), หน้า ๖๖.

^๓ พระไพศาล วิสาโล, อำนาจและยุทธวิธีไร้ความรุนแรง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙), หน้า ๗๒-๗๓.

^๔ ท.ป. (ไทย) ๑๑/๒๖๖-๒๗๒/๒๑๒-๒๑๖.

^๕ ท.ป. ๑๑/๑๔๐/๑๖๗/๒๖๗/๒๕๔.

^๖ งบ.นวก. (ไทย) ๒๓/๒๘/๔๙๐.

๑. เพื่อศึกษาสภาพการดำรงชีวิต ของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี
๒. เพื่อศึกษาหลักศีล ๕ ในการส่งเสริมการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า ตำบลหมานางาม อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี
๓. เพื่อนำเสนอแนวทางพุทธบูรณาการ ในการส่งเสริมการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า ตำบลหมานางาม อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี

๓. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบสภาพการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี
๒. ทำให้ทราบหลักศีล ๕ ในการส่งเสริมการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า ตำบลหมานางาม อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี
๓. ทำให้ทราบแนวทางพุทธบูรณาการ ในการส่งเสริมการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า ตำบลหมานางาม อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี
๔. ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนอื่นๆ ได้

๔. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

๑. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview)

๒. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พระภิกษุ ๑ รูป, ผู้นำชุมชน ๔ คน, ปราชญ์ชาวบ้าน ๒ คน, ชาวบ้าน ๘ คน

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ใช้คำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ทำให้ได้ข้อมูล หลากหลายแง่มุม

๔. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เพื่อจะนำไปทดลองใช้ โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

๑) แบบสัมภาษณ์เป็นคำถามเกี่ยวกับการบูรณาการหลักศีล ๕ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า ตำบลหมานางาม อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ (๑) ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากฆ่าสัตว์ และการเบียดเบียนชีวิตผู้อื่น (๒) อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการลักทรัพย์ ลักขโมย และเอาสิ่งของผู้อื่นมาครอบครองอย่างไม่ถูกต้อง (๓) กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี เว้นจากการประพฤติน่าไม่เหมาะสมทางเพศ ไม่ประพฤตินิดในกาม (๔) มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการพูดโกหก และกล่าวเท็จ (๕) สุราเมรยมชชพมาพสาฎฐานา เวรมณี เว้นจากการดื่มสุรายาเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

โดยแบบสัมภาษณ์จะใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการหลักศีล ๕ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า ตำบลหมานางาม อำเภอนอนสะอาด จังหวัดอุดรธานี

การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวให้อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องชาวนานเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๕ ท่าน เพื่อร่วมให้ความเห็น ตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น และทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือชาวบ้านหมานางามและชาวบ้านหมป่าช้า จำนวน ๑๕ คน เพื่อให้แบบสอบถามสามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน และได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

๕. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมโดยใช้เครื่องมือคือ แบบสัมภาษณ์ สำหรับการตอบคำถามแบบปลายเปิด (Open-End) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน และชาวบ้านในหมู่บ้าน

๖. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และข้อมูลการสัมภาษณ์จากประชาชนชาวบ้าน และชาวบ้านในหมู่บ้าน มาศึกษาและวิเคราะห์ตามกระบวนการของงานวิจัยเชิงคุณภาพ กล่าวคือ วิเคราะห์ถึงประเด็นสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Major themes) จากนั้นนำประเด็นสำคัญมาแยกเป็นประเด็นย่อย (Sub-themes) และหัวข้อย่อย (Categories) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากภาพรวมไปจนถึงวิเคราะห์ถึงประเด็นย่อย

๗. การนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยใช้การนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการเชิงบรรยาย (Descriptive Resear)

๕. ผลการวิจัย

๕.๑ สภาพการดำรงชีวิต ของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า อำเภอนอนสะอาด จังหวัดอุดรธานี

สภาพการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า ตำบลหมานางาม อำเภอนอนสะอาด จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนบ้านห้วยหมากหล้า มีความสามัคคีกันเป็นอย่างดี ประชาชนในพื้นที่ส่วนมากประกอบอาชีพกสิกรรม แต่ขาดหลักในการดำเนินชีวิต เช่น ศีล ๕ ไม่ครบ ใช้ยาฆ่าแมลง ฝิ่นฝอย ติดอบายมุข ขาดหลักความรู้ในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงซึ่งการดำเนินชีวิตเพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา เป็นแนวปฏิบัติตน ไม่ว่าจะอยู่ในกิจกรรมใด อาชีพใดก็ต้องยึดวิถีชีวิตไทย อยู่แต่พอดี อย่าพุ่มเฟิยอย่างไร้ประโยชน์ อย่ายึดวัตถุเป็นที่ตั้ง ให้ยึดเส้นทางสายกลาง อยู่กินตามฐานะ ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต จำเริญเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไป อย่าใช้หลักการลงทุนเชิงการพนัน ซึ่งตั้งอยู่บนความเสี่ยง ต้องตั้งอยู่บนหลักของ “รู้ รัก สามัคคี” ใช้สติปัญญาปกป้องตนเองไม่ให้หลงกระแสโลกาภิวัตน์ โดยให้รู้ถึงเหตุและผลตามสภาพแวดล้อมหรือบริบทของสังคมไทย ให้รู้จักแยกแยะสิ่งดี หรือสิ่งเลว สิ่งที่เป็นประโยชน์ และไม่เป็นประโยชน์ ตามสภาพความเป็นจริงของบ้านเมืองของเราเป็นที่ตั้ง ให้มีความรัก ความเมตตาที่จะช่วยเหลือสังคมให้รอดพ้นจากภัยพิบัติและรวมพลังกันด้วยความสามัคคีเป็นหมู่เหล่าฯจัดข้อขัดแย้งไปสู่ความประนีประนอม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เศรษฐกิจพอเพียงคือการดำรงชีวิตในความพอดี มีชีวิตใหม่ คือ หวนกลับมาสู่วิถีชีวิตไทยที่จะทำให้ชาติบ้านเมือง และตัวเราหลุดพ้นจากความทุกข์

๕.๒ หลักศีล ๕ ที่ใช้ในการส่งเสริมการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า ตำบลหมานางาม อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี

จากการวิจัยพบว่า การเว้นจากฆ่าสัตว์ และการเบียดเบียนชีวิตผู้อื่น จะสามารถช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน คือ การละเว้นเสียซึ่งการฆ่าหรือเบียดเบียนชีวิตผู้อื่นจะทำให้ตนหันมาพิจารณาว่า เพราะเหตุใดเราจึงต้องทำลายชีวิตผู้อื่น มีความจำเป็นมากเพียงใดที่ต้องทำลายชีวิตผู้อื่น บางครั้งการตั้งคำถามเช่นนี้อาจพบคำตอบว่า เป็นเพราะความไม่รู้จักความพอประมาณของตนเอง เช่น อยากกินมาก อยากจัดงานฉลองให้ใหญ่กว่าคนอื่นจึงต้องฆ่าวัวฆ่าหมู อยากเอาใจเพื่อนฝูงจึงต้องฆ่าไก่ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การที่เราสามารถคิดงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ทำให้เรามีเวลาที่จะหันมาใคร่ครวญถึงการประกอบกิจการงานที่เว้นเสียจากปาณาติบาตนี้ เช่น เลี้ยงไก่ไว้กินไข่ เพาะเห็ดไว้บริโภคในครัวเรือน ปลูกพืชผักและผลไม้ต่าง ๆ เพื่อเป็นอาหาร หากเมื่อไรที่ต้องการเนื้อสัตว์ก็อาจใช้วิธีการซื้อในบางโอกาส การสร้างอุปนิสัยเช่นนี้อาจต่อเนื่องจะทำให้เป็นผู้ที่อยู่ในหลักความพอประมาณ ไม่บริโภคมากเกินไป คำว่าพอประมาณนั้นสอนให้เราอยู่ในทางสายกลาง ประหยัด มัธยัสถ์ ใช้แต่พอดี บริโภคแต่พอดี และรู้จักความพอเพียง

การเว้นจากการลักทรัพย์ ลักขโมย และเอาสิ่งของผู้อื่นมาครอบครองอย่างไม่ถูกต้อง จะสามารถช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน คือ การเว้นจากการลักทรัพย์ ลักขโมย และเอาสิ่งของผู้อื่นมาครอบครองอย่างไม่ถูกต้อง เป็นการแสดงให้เห็นถึงขันติ ความพอใจหรือสันโดษในทรัพย์สินของตนที่มีอยู่ แม้มีโอกาสจะลักทรัพย์แต่ยังสามารถรักษาการประพฤติของตนเองไว้ได้

การเว้นจากการประพฤตินิมนะไม่เหมาะสมทางเพศ ไม่ประพฤตินิมนะในกาม จะสามารถช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน คือ การเว้นจากการประพฤตินิมนะไม่เหมาะสมทางเพศ ไม่ประพฤตินิมนะในกาม จะช่วยส่งเสริมให้คนรู้จักถึงความพอเพียงและสันโดษในคู่ของตน รักเดียวใจเดียว ไม่เล่นชู้ซึ่งจะเป็นเหตุให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย

การเว้นจากการพูดโกหก และกล่าวเท็จ จะสามารถช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน คือ การเว้นจากการพูดโกหก และกล่าวเท็จ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านความพอประมาณได้ ทั้งนี้ เราจะสังเกตเห็นว่า หลายครั้งการพูดโกหกหรือกล่าวเท็จนั้นแฝงไปด้วยความโลภในบางเรื่องที่เกินพอดี ยกตัวอย่างเช่น การโกหกว่าน้ำส้มคั้นนี้มีส่วนผสมของส้ม ๑๐๐% แต่แท้จริงแล้วเป็นเนื้อส้มเพียง ๒๐% ที่เหลือคือน้ำหวานและสารปรุงแต่งอื่น เช่นนี้ คือโกหกเพื่อให้ได้ทรัพย์สินที่มากกว่าปกติซึ่งแสดงออกในทางขาดความพอประมาณ หรือบางคนไม่ได้โกหกเพราะต้องการทรัพย์สิน แต่โกหกด้วยเพราะต้องการยกระดับฐานะของตนให้สูงกว่าผู้อื่น เช่นนี้ ก็คือการขาดความพอประมาณเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ การฝึกฝนตนเองในการละเว้นเสียจากการพูดโกหกและกล่าวเท็จ จึงเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะด้านความพอประมาณของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทรัพย์สินหรือยศถาบรรดาศักดิ์ต่าง ๆ คือให้รู้จักพอเพียงในสิ่งที่ตนมีอยู่

การเว้นจากการดื่มสุรายาเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท จะสามารถช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน คือ การเว้นจากการดื่มสุรายาเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ส่งเสริมให้คนรู้จักความพอประมาณ กล่าวคือ การซื้อสุรามาดื่มเป็นการสิ้นเปลืองเงินโดยเปล่าประโยชน์ และเมื่อซื้อเป็นประจำจะทำให้สูญเสียเงินจำนวนมาก และอาจต้องเบียดเบียนคนในครอบครัวเพื่อให้สามารถซื้อสุรามาดื่มให้ได้ และเป็นการรักษาสุขภาพของตนเองอีกด้วย

๕.๓ แนวทางพุทธบูรณาการ ที่ใช้ในการส่งเสริมการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านห้วยหมากหล้า ตำบลหมานางาม อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี

จากการวิจัยพบว่า ศีลข้อที่ ๑ ปาณาติบาต แปลว่า เจตนางดเว้นจากการยังสัตว์ให้ตกล่วงไปบ้าง เว้นจากการปลงชีวิตบ้าง หรือเว้นจากการฆ่าประทุษร้ายกัน การบัญญัติศีลข้อนี้มุ่งหมายเพื่อให้มนุษย์ปลูกเมตตาจิตต่อสัตว์ทุกจำพวก เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองและผู้อื่น

บุคคลผู้ละการฆ่าและเบียดเบียน ย่อมไม่มีเวร ไม่มีภัย ไม่มีความทุกข์ เป็นผู้สดใส เป็นที่รักของเหล่าเทวดาและมนุษย์ เป็นผู้เจ็บป่วยน้อย เป็นผู้มีความสุขและมีอายุยืน

การไม่ทำร้ายเบียดเบียนกันและกัน ทำให้มีความรู้สึกว่าตนเองปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน เกิดมิตรไมตรีต่อกัน ไม่เบียดเบียนมุ่งทำร้ายกัน รวมถึงไม่เบียดเบียนสัตว์เล็กสัตว์ใหญ่ให้ได้รับอันตราย ครองตนใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ปลูกผัก แลกเปลี่ยน ตามอัธยาศัยของตนและมีเมตตาซึ่งกันและกัน

ศีลข้อที่ ๒ อทินนาทานา แปลว่า เจตนางดเว้นจากการถือเอาของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้แล้ว เว้นจากการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้บ้างหรือเว้นจากการลัก โกง ละเมิดสิทธิ์หรือทำลายทรัพย์สิน การบัญญัติศีลข้อนี้ มุ่งหมายเพื่อให้เลี้ยงชีพโดยสุจริต กายสุจริต วาจาสุจริต มโนสุจริต ไม่เบียดเบียนกันและกัน เพื่อป้องกันความโลภอยากได้ทรัพย์สินของคนอื่นโดยทุจริต

บุคคลผู้ละการหยิบฉวยของที่ผู้อื่นไม่ได้ให้ ย่อมไม่มีเวร เมื่อบุคคลไม่สร้างเวรให้ผู้อื่นแล้ว บุคคลอื่นย่อมไม่สร้างเวรต่อตนเองด้วย ย่อมเป็นที่รักแห่งชนทั่วไป หลักก็เป็นสุข ต้นก็เป็นสุข โภคทรัพย์ที่ได้แล้วก็ยังยืน

ชุมชนใดที่สามารถร่วมกันปฏิบัติตนได้ในศีลข้อนี้ ย่อมเกิดความรู้สึกเคารพในทรัพย์สินของผู้อื่น ใช้จ่ายทรัพย์ของตน ไม่เบียดเบียนทรัพย์สินของผู้อื่น ใช้จ่ายทรัพย์ของตนตามเหตุตามปัจจัยอันสมควรในฐานะของตน และผู้ด้อยโอกาสในชุมชนย่อมได้รับการช่วยเหลือปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีความมั่นคงทางการเงินเยาวชนไม่มั่วสุมก่ออาชญากรรมในชุมชน/สังคม ชุมชนมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เอื้อเฟื้อแบ่งปันซึ่งกันและกัน

ศีลข้อที่ ๓ กาเมสุมิฉฉาจารา แปลว่า เจตนาเว้นจากการประพฤติดิฉินในกาม เว้นจากการล่วงละเมิดสิ่งที่ผู้อื่นรักใคร่หวงแหนหรือเว้นจากการล่วงประเวณี การบัญญัติศีลข้อนี้ มุ่งหมายเพื่อให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียวและไว้วางใจกันและกัน ระหว่างคนในสถาบันครอบครัวและเพื่อป้องกันความมกมากในกามคุณ

บุคคลผู้ไม่ประพฤติดิฉินกับคู่ครองและภรรยาของผู้อื่นย่อมไม่มีเวร ไม่มีภัย ไม่มีความทุกข์ และในทางกลับกันเมื่อไม่ก่อเวรสร้างกรรมต่อผู้อื่นแล้ว ผู้อื่นก็จักไม่สร้างเวรสร้างกรรมต่อเรา ย่อมเป็นผู้ไม่มีใครรังเกียจ เป็นผู้มีลักษณะสมบูรณ์ เป็นผู้ไม่พลัดพรากจากของที่เป็นที่รัก เป็นผู้อยู่โดยปกติผาสุก

เมื่อประชาชนในชุมชนปฏิบัติได้ตามศีลข้อนี้แล้ว ชุมชน/สังคม ย่อมไม่มีคดีความที่เกี่ยวกับการข่มขืน กระทำชำเรา การหย่าร้าง ครอบครัวแตกแยก ไม่ปรากฏปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อเพศตรงข้ามทั้งในครอบครัวและในชุมชน/สังคม ลดอัตราหญิงตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่นและทำให้ทุกคนมีน้ำใจมิตรไมตรีในการอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

ศีลข้อที่ ๔ มุสาวาทา แปลว่า เจตนางดเว้นจากการพูดเท็จบ้าง เว้นจากการโกหกหลอกลวง หรือเว้นจากการพูดไม่จริง การบัญญัติศีลข้อนี้ มุ่งหมายเพื่อให้เกิดความจริงใจ ความซื่อสัตย์ต่อกัน และเพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดจากโกหกหลอกลวง

บุคคลผู้ปราศจากการกล่าวเท็จ คำส่อเสียด คำหยาบและคำเพ้อเจ้อ ย่อมไม่มีภัยต่อใคร เป็นผู้มี
สัจจะวาจาไพเราะ เป็นผู้ที่มีถ้อยคำที่บุคคลเชื่อถือได้

หากทุกคนในชุมชน/สังคม รู้จักการใช้วาจาสัตย์อย่างสุภาพต่อผู้อื่นโดยสุจริตชน ไม่ใช่วาจา
ก้าวร้าว อันจะเป็นสาเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาท ประชาชนเคารพสิทธิและเสรีภาพอันชอบธรรมของผู้อื่น
ย่อมส่งผลไม่ให้เกิดความขัดแย้งในชุมชนและสังคม

ศีลข้อที่ ๕ สราเมรยมชฺชปมาทฏฐานา แปลว่า เจตนางดเว้นจากน้ำเมาคือสุราและเมรัย อันเป็น
ที่ตั้งแห่งความประมาท หรือเว้นจากการเสพสิ่งเสพติดให้โทษ การบัญญัติศีลข้อนี้ มุ่งหมายเพื่อให้มี
สติสัมปชัญญะ ในการดำเนินชีวิต ไม่ให้เกิดความผิดพลาดเพื่อป้องกันความประมาทขาดสติ ซึ่งอาจจะทำให้
เกิดความเสียหายทั้งในชีวิตและทรัพย์สินทั้งในส่วนตนและส่วนรวม

บุคคลผู้เว้นจากการดื่มสุราหรือสิ่งเสพติดให้โทษ ย่อมไม่สร้างเวร ไม่มีภัย ไม่มีความทุกข์ ในทาง
กลับกันผู้อื่นก็ไม่สร้างเวร สร้างภัย สร้างความทุกข์ ต่อตัวเราเอง เป็นผู้ไม่มัวเมา ลุ่มหลงในสิ่งเสพติด เป็นผู้มี
สติสัมปชัญญะตั้งมั่นทุกเมื่อ เป็นผู้มีความยำเกรงเคารพนับถือ

หากทุกคนมีสติปัญญาในการดำเนินชีวิตประกอบอาชีพโดยสุจริต เยวชนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
และสิ่งมีนเมาให้โทษ อันจะนำความเดือดร้อนมาสู่ตนเองและครอบครัว การไม่ดื่มสุรา สิ่งเสพติดให้โทษ การ
ไม่เล่นการพนันหรืออบายมุขต่างๆ ย่อมทำให้การอยู่ร่วมกันของประชาชนในชุมชน/สังคม ดำเนินชีวิตไปอย่าง
สันติสุข

ศีลถือเป็นไตรสิกขาข้อแรกที่พระพุทธศาสนานำมาสู่ประเพณีปฏิบัติ ทั้งในระดับบุคคลและระดับ
ชุมชน/สังคม การดำเนินชีวิตภายในกรอบแห่ง ศีล ๕ ถือเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่ทุกคนสามารถปฏิบัติได้
เพื่อใช้เป็นบันไดที่จะนำไปสู่การสร้างคุณค่าทางจิตวิญญาณ ศีล มีความหมายว่า ปกติ ดังนั้น เครื่องมือในการ
พัฒนามนุษย์ไปสู่ความเป็นปกติได้ก็คือ ศีล ๕ ที่มีลักษณะเป็นหลักสากล ศีล ๕ มีคุณค่าในแง่ของการพัฒนา
พฤติกรรมของคนในสังคม เพราะการแก้ปัญหาต่างๆที่เป็นเรื่องของทัศนคติความคิดเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก แต่
การแก้ไขพฤติกรรมของคนในสังคมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายกว่า ดังนั้น ศีล ๕ จึงเป็น
เครื่องมือที่สำคัญในการขัดเกลาหล่อหลอมจิตใจของคนในสังคมให้มีความรัก ความสามัคคี ความพอประมาณ
ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคม ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า คุณค่าของศีลศีล
๕ นั้น เป็นไปเพื่อการพัฒนาดน พัฒนคน พัฒนางาน การพัฒนาดนเป็นไปเพื่อความเรียบร้อยในการครองตน
พัฒนาดนเป็นการฝึกฝนการอยู่ร่วมกันในสังคมเพื่อสร้างมิตรภาพอันยั่งยืนและการพัฒนางานให้มี
ประสิทธิภาพ ซึ่งนับได้ว่าศีล ๕ นั้น เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนและสงบสุข

๖. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยได้ข้อสรุปที่มีประเด็นสำคัญและน่าสนใจจึงนำมาอภิปรายผล ดังนี้

**การใช้หลักศีล ๕ ในการส่งเสริมการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชน
บ้านห้วยหมากหล้า ตำบลหมานางาม อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี**

ด้านศีลข้อที่ ๑ การเว้นจากการฆ่าสัตว์และการเบียดเบียนชีวิตผู้อื่นนั้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าว
ของ **พระครูบูรพาจารย์สุนทร (บทสัมภาษณ์)** ได้กล่าวว่า การเบียดเบียนชีวิตในที่นี่อาจหมายถึงความเอื้อเฟื้อ
เมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยการอยู่อาศัยด้วยความรักปรารถนาดีต่อกัน ส่งเสริมให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ เช่น
ส่งเสริมอาชีพกัน ช่วยเหลือกันยามเดือดร้อน ร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่กันและกันแบ่งปันความรู้ภูมิปัญญา

ต่อกัน ปัญหาและอุปสรรค ชุมชนนี้เป็นชุมชนที่มีภูมิปัญญาหลายอย่างทั้งด้านการเกษตร ดนตรีพื้นบ้าน วิชาชีพอื่นๆ แต่ด้วยชุมชนมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายซึ่งเป็นหลักเวลาของแต่ละคนจึงน้อยมาก การที่จะให้ผู้คน รวมกันเพื่อแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกันจึงเป็นเรื่องที่ทำได้อย่างลำบากเพราะอาจจะเบียดเบียนเวลาของการ ทำมาหาเลี้ยงชีพของแต่ละคน ข้อเสนอแนะ ควรให้ภาครัฐการมีจัดสรรเวลาเพื่อการแบ่งปันความรู้และเพื่อ ส่งเสริมให้ชาวบ้านได้ทำกิจกรรมร่วมกันผ่านการสนับสนุนด้านต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครู วินัยธรเอนก เตชวโร (โยอินทร์) และคณะ** ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เพื่อสร้าง วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนต้นแบบภาคเหนือตอนล่างผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จในการ บริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จากชุมชนต้นแบบตามแนวทฤษฎี POSDCORB ทั้ง ๗ ปัจจัย คือ ปัจจัย ด้านการวางแผน ปัจจัยด้านการบริหารองค์ปัจจัยด้านการบริหารงานบุคคล ปัจจัยด้านการอำนวยความสะดวก ปัจจัย ด้านการประสานความร่วมมือปัจจัยด้านการกำกับติดตามและการรายงานผล ปัจจัยด้านการสนับสนุนและ งบประมาณ พบว่าผลสำเร็จในพื้นที่ต้นแบบนั้น สาเหตุหลักเกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนในระดับชุมชนอย่าง จริงจัง โดยมีองค์กรคณะสงฆ์เป็นตัวขับเคลื่อนหลักในการทำงาน มีส่วนงานราชการเป็นฝ่ายสนับสนุน และ ประการสำคัญมีบ้านและชุมชนให้ความร่วมมือที่เกิดจากแรงศรัทธา ที่ประกอบด้วย บ้าน วัด และส่วนราชการ เป็นต้น

ด้านสี่ข้อที่ ๒ การเว้นจากการลัทธิภัย ลัทธิโสม และเอาสิ่งของผู้อื่นมาครอบครองอย่างไม่ ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ **นางสม หลงลิ้ม นางสาวชล ผ้าหอม และนายสาคร เทียงธรรม (บท สัมภาษณ์)** ได้กล่าวว่า การลัทธิภัย ลัทธิโสม ทำให้คนในชุมชนเกิดความไม่ไว้วางใจกัน ทำให้คนในชุมชนมีความ หวาดระแวงกันว่า เมื่อใดใครจะมาลักขโมยสิ่งของมีค่าของเรา สัตว์เลี้ยงของเรา ทำให้ไม่มีสมาธิพอในการ ประกอบสัมมาอาชีพ จึงจำเป็นต้องสร้างเงื่อนไขคุณธรรม และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อไม่ให้มีความโลภอยากได้ ทรัพย์สินของคนอื่น ถ้าหากจำเป็นต้องใช้ทรัพย์สินในการประกอบสัมมาอาชีพก็ควรขอยืมขอเช่า จากเพื่อนบ้าน หรือ จากสหกรณ์ ปัญหาและอุปสรรค เนื่องจากปัญหาทางการเงินอาจจะทำให้บางครอบครัวไม่มี เครื่องมือในการประกอบสัมมาอาชีพ อาจจะทำให้เกิดความอยากได้ของคนอื่น ข้อเสนอแนะ วัดควรจะมีการ ทอดผ้าป่า เพื่อซื้อเครื่องมือทางการเกษตร หรือของใช้จำเป็นพื้นฐานเพื่อช่วยเหลือชาวบ้าน ในการมีเครื่องมือ ในการประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อลดความอยากได้ในของคนอื่น และเมื่อชาวบ้านมีรายได้จากการประกอบ สัมมาอาชีพ ก็จะลดการลักเล็กขโมยน้อยได้ และสอดคล้องกับบทความทางวิชาการของ **ศักดิ์ชาย มงคลเคหา** ทำการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในด้านบริบท มีความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ ผลสัมฤทธิ์ด้วยปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ได้รับการสนับสนุนโครงการจากทั้งภาครัฐและเอกชน ผลสัมฤทธิ์ด้านกระบวนการดำเนินงานพบว่า มี คณะทำงานที่คอยประสานงานและติดตามประเมินผลโครงการอย่างต่อเนื่อง ผลสัมฤทธิ์ด้านผลผลิตพบว่า ใน ด้านส่วนตัวการเข้าร่วมโครงการส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการ มีการพัฒนาที่ดีขึ้นในการรักษาศีล ๕

ด้านสี่ข้อที่ ๓ การเว้นจากการประพฤตินี้ไม่เหมาะสมทางเพศ ไม่ประพฤติผิดในกาม ซึ่งสอดคล้อง กับคำกล่าวของ **นายเถา ยาท้าว และนายณรงค์ หงส์ทอง (บทสัมภาษณ์)** ได้กล่าวว่า การอยู่ร่วมกันใน ชุมชนนั้นต้องรู้จักควบคุมความต้องการของตัวเอง รู้ถูกผิด รู้ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร ซึ่งแตกต่างจากสัตว์ เพราะเมื่อสัตว์นั้นถึงฤดูผสมพันธุ์ ก็จะมีการกัดเพื่อแย่งคู่จากตัวอื่น แต่คนปกติมันไม่ประพฤติแบบนี้ ในเรื่อง ดังกล่าวสถาบันทางศาสนาควรเป็นสถาบันหลักในการเผยแพร่ให้คนในชุมชนได้เข้าใจในเรื่องดังกล่าว ปัญหา และอุปสรรค สังคมปัจจุบันเป็นสังคมของการทำงาน เป็นสังคมที่ไม่ค่อยมีเวลาชีวิตขึ้นอยู่กับการแข่งขันทาง

เวลา ทำให้ละเลยการเข้าวัดและปฏิบัติตามวิธีพุทธอันเป็นสิ่งที่สำคัญในการขัดเกลาจิตใจ ให้รู้ผิดชอบชั่วดี ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีการเผยแพร่สื่อในการให้ความรู้ความเข้าใจในทุกช่องทาง เพื่อให้คนในสังคมรู้จักการประพฤติตน ผิด ชอบ ชั่ว ดี ละเว้นการประพฤติดีกในกาม เมื่อสังคมปัจจุบันเราไม่สามารถทำให้คนเข้าวัดได้ แต่เราจะทำอย่างไร ให้วัดเข้าหาคนในสังคมในยุคปัจจุบันให้ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระประพันธ์ ศักดิ์ธีรธมโม** ทำการวิจัยเรื่อง การนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนหนองแค (สกรกิจพิทยฯ) จังหวัดสระบุรีผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมจริยธรรม ๔ ด้านโดยรวมและแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ศีลข้อ ๕, จริยธรรม ด้านกาย จิต ปัญญา และสังคม, ศีลข้อที่ ๒, ศีลข้อที่ ๔, ศีลข้อที่ ๑, และศีลข้อที่ ๓ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๔, ๔.๑๔, ๔.๐๓, ๓.๘๕, ๓.๖๖, และ ๓.๕๙ ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวันแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนอาชีพผู้ประกอบการแหล่งการเรียนรู้เรื่องศีล ๕ พื้นฐานทางศาสนา ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อระดับพฤติกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเรื่องศีล ๕ ที่ถูกต้อง เห็นว่าศีล ๕ ไม่เหมาะกับการประยุกต์ใช้ในชีวิตปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตที่มีการกระตุ้นความอยากความต้องการสูงแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับศีล ๕ คือ องค์การทางพระพุทธศาสนา รัฐและองค์กรทั่ว ๆ ไป ควรมุ่งสร้างความเข้าใจ และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของศีล ๕ ในฐานะที่เป็นคุณธรรมและจริยธรรมพื้นฐานที่สำคัญแห่งความเป็นมนุษย์ อันจะได้นำไปสู่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ สร้างพื้นฐานแห่งวินัย ศีล ที่เกื้อหนุนต่อความก้าวหน้าในการปฏิบัติและพัฒนาพฤติกรรมและจิตสำนึกที่สูงขึ้นไป

ด้านศีลข้อที่ ๔ การเว้นจากการพูดโกหก และกล่าวเท็จ ทำให้เกิดการพัฒนาความรู้ได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุเพราะไม่ต้องเสียเวลากับการตรวจสอบว่าคำพูดของใครถูกและคำพูดของใครผิดด้วยเพราะทุกคนต่างกล่าววาจาจริงคือสิ่งที่จริงจริงด้วยกันทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ **นายสุชาติ โสภีร์ และด.ต.กิตติ สันต์ เกษสัมปภัตร์ (บทสัมภาษณ์)** ได้กล่าวว่า การพูดความจริงต่อกัน การพูดสิ่งๆดีต่อกัน จะทำให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ได้ชัดเจน จิตของเรานั้นอ่อนไหวง่าย หากมีแรงปะทะทางอารมณ์ การไม่ชอบใจในสิ่งที่พูดในเชิงลบ ไม่มีความสร้างสรรค์ การโกหกทำให้เกิดเข้าใจผิดกระทำไปโดยไม่รู้ตัวยอมทำให้เกิดโทษ นำมาซึ่งการทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว และต่อชุมชน ทำให้ไม่มีความสามัคคีในหมู่คณะ สิ่งเหล่านั้นย่อมทำให้เกิดทุกข์ตามมาการกระทำดังยอมเกิดผลเสียมากกว่าผลดี ปัญหาและอุปสรรค การฝึกการพูดที่ไม่ดีต่อกันจนเกิดเป็นความเคียดชัง ทำให้พฤติกรรมไม่เหมาะสมทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อนตามมา ข้อเสนอแนะ ฝึกการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งทางกาย วาจา ที่เป็นมิตรต่อผู้อื่นการพูดความจริง การกล่าวข้อเท็จจริงให้มีความน่าเชื่อถือ ทำสิ่งเหล่านั้นได้ย่อมทำให้ชุมชนสุขภาพจิตดี สามัคคีที่ดีในชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นิตพลพิชัย ดุลยวาทิตและมนต์ธนา คงแก้ว** ทำการวิจัยเรื่อง การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของหัวหน้าครัวเรือน เพื่อยกระดับสู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบกรณีศึกษาตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ๑) ส่วนใหญ่มีปัญหาจากภาระค่าครองชีพที่สูงขึ้น ๒) หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงตามหลักความพอประมาณ ๓) มีการบริหารจัดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจากด้านจิตใจและสังคมเป็นอันดับแรก ๔)

ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมด้านความรู้ความเข้าใจ และชี้แนะการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนเพื่อเป็นแนวทางการยกระดับเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

ด้านสี่ข้อที่ ๕ การเว้นจากการดื่มสุรายาเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ทำให้ผู้ประพฤติดีปฏิบัติได้พัฒนาความรู้ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ **นางกมลชนก ชัยวนา และนางสมใจ แฉ่งฤทธิ์ (บทสัมภาษณ์)** ได้กล่าวว่า เมื่อคนเราไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดสุขภาพร่างกายก็จะมีแต่ความแข็งแรงและทำให้เราอายุยืนนาน ปัญหาและอุปสรรค ปัญหาในปัจจุบันนี้คนทั้งหลายมักจะเอาน้ำเมาเป็นสิ่งแก้ความทุกข์ของตนที่เกิดขึ้นในหลายๆด้าน แต่หารู้ไม่ว่าการดื่มน้ำเมานั้นเป็นสิ่งที่บั่นทอนชีวิตทำลายสุขภาพของคนเรา ทำให้ชีวิตของคนเราอายุสั้นไม่เกิดความสุขกายสบายใจ ข้อเสนอนี้ การที่เราดื่มน้ำเมานั้นอย่าถามว่าตัวอย่างนั้นมาจากที่ใดอย่างเช่นผู้เป็นพ่อชอบกินเหล้าอยู่เป็นประจำ แต่ตัวเองกลับสอนลูกของตนว่าอย่าไปเกี่ยวข้องกับสุราอะไรต่างๆ นี่จึงเป็นเหตุขัดแย้งกัน พ่อเขายังทำ แล้วเหตุไหนเล่าจึงจะทำให้ได้ นี่เป็นปัญหาใหญ่ของเราเมื่อเราจะสอนใครนั้นเราต้องทำสิ่งนั้นให้ได้ก่อนถ้าตัวเราเองยังทำไม่ได้ก็มีความที่จะไปสั่งสอนคนอื่นให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ จะเป็นการขายตัวเองเฉยๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธนศ วลัยกนก** ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ ๔.๐ ของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า (๑) การประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง พบว่า การประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (๒) คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ ๔.๐ ของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง พบว่า คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ ๔.๐ ของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง ในภาพรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก (๓) การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ ๔.๐ ของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลางที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาในการอยู่อาศัยในชุมชนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ ๔.๐ ในภาพรวม และ (๔) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ ๔.๐ ของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง พบว่า ในภาพรวมการประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ ๔.๐ ของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

๗. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควรให้ความรู้เรื่องสี่ ๕ และโทษของการล่งละเมิดสี่ ๕ อย่างละเอียด
๒. ควรให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และและวิธีการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้านในชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาคุณภาพชีวิตของชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข เป็นต้น

๒. การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาชีวิตด้วยหัวข้อหลักธรรมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๖-๒๗๒/๒๑๒-๒๑๖.

ที.ปา. ๑๑/๑๔๐/๑๖๗/๒๖๗/๒๔๔.

ธนยศ วลัยกนก, การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ ๔.๐ ของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง, บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (ฉบับวิชาบูชา) พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๒.

นิตพลพิชัย ดุลยวาที และมนต์หนา คงแก้ว, การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของหัวหน้า ครวเรือน เพื่อยกระดับสู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ กรณีศึกษาตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา, วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๓).

พระไพศาล วิสาโล, อำนาจและยุทธวิธีไร้ความรุนแรง, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

พระครูวินัยธรเอนก เตชวโร (ไยอินทร์) และคณะ, “การบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เพื่อสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนต้นแบบภาคเหนือตอนล่าง”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (ฉบับพิเศษ) (เมษายน-มิถุนายน, ๒๕๖๐) มจร, พ ร ะ ไ ต ร ปิ ฎ ก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

พระประพันธ์ศักดิ์ ธีรธมโม, “การนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนหนองแค (สริกขีพทยา) จังหวัดสระบุรี” วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐)

ศิริ ฮามสุโพธิ์, ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต, กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พรินต์ติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๔๒.

ศักดิ์ชาย มงคลเคหา, “ผลสัมฤทธิ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเลย”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน, ๒๕๖๑)

สุทธิพร บุญส่ง, คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร : ทริปเพิล เอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๕๒.

อง.นวก. (ไทย) ๒๓/๒๘/๔๙๐.

สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ พระครูบูรพาจารย์สุนทร, เจ้าคณะตำบลทมนางาม, วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔.

สัมภาษณ์ นายเถา ยาทำว, ผู้ใหญ่บ้าน, วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔.

สัมภาษณ์ นายณรงค์ หงษ์ทอง, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔.

สัมภาษณ์ นายสุชาติ โสภีร์, ปราชญ์ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔.

สัมภาษณ์ ด.ต.กิตติศักดิ์ เกษสีมาปภัตร์, ปราชญ์ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔.

สัมภาษณ์ นางกมลชนก ช่วยนา, ส.อบต.ทมนางาม, วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔.

สัมภาษณ์ นางสาวสมใจ แซ่ฉัตร, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔.

สัมภาษณ์ นางสาวหลงสิม, ชาวบ้าน, วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔.

สัมภาษณ์ นางสาวสายชล เผ้าหอม, ชาวบ้าน, วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔.

สัมภาษณ์ นายสาคร เทียงธรรม, ชาวบ้าน, วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔.